

Ковальчук Т. І., старший викладач, педагогічного факультету Національний університет біоресурсів і природокористування України (м. Київ)

Філоненко А. Л., магістрантка педагогічного Факультету Національний університет біоресурсів і природокористування України (м. Київ)

ОРГАНІЗАЦІЯ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ У НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

У статті охарактеризовано існуючі підходи до аналізу проблеми самоврядування, відображені результати аналізу стану і структури студентського самоврядування в університеті, запропоновано шляхи покращання роботи системи студентського самоврядування.

Ключові слова: студентське самоврядування, самоуправлінська діяльність, громадянська позиція, клуби за інтересами, студентська рада, комісії рад гуртожитків.

В статті охарактеризовані існуючі підходи до аналізу проблеми самоуправління, відображені результати аналізу стану і структури студентського самоуправління в університеті, запропоновано шляхи покращання роботи системи студентського самоуправління.

Ключевые слова: студенческое самоуправление, самоуправленческая деятельность, гражданская позиция, клубы по интересам, студенческий совет, комиссии советов общежитий.

The article described the approaches to the problem of self-analysis, reflected the results of analysis of the structure and the student government at the University, suggested ways for improving the system of student government.

Keywords: student government, samoupravlinska activities, civic, special interest clubs, student council, council committee dormitories.

Актуальність проблеми. Стрімкі зміни в суспільно-політичній, економічній, соціально-культурній сферах українського сьогодення вимагають якісних змін у всіх галузях соціального буття держави, але особливо це стосується освіти, яка покликана забезпечити своєчасність та якість позитивних змін на теренах України.

Важливо чітко усвідомлювати, що успішна розбудова України залежить від самосвідомості, самодостатності, свободи мислення, демократичних поглядів кожного громадянина нашої держави. Молоді люди в усіх країнах – головний провідник соціальних змін, економічного розвитку і технічного прогресу. Майбутнє держави неможливе без серйозного і відповідального ставлення суспільства до студентства як до соціального прошарку, де формуються майбутні фахівці.

Відомо, що студентство є мобільною соціальною групою, метою діяльності якої є організована за певною програмою підготовка до виконання високих професійних і соціальних ролей у матеріальному виробництві і духовній сфері. Недостатня увага до вирішення проблем виховання студентства є серйозною загрозою економічному і культурному розвитку нашої країни. Одним із шляхів вирішення проблеми виховання студентів є організація студентського самоврядування у

вищому навчальному закладі. Вона є однією з підсистем виховного процесу ВНЗ, що забезпечує особистий саморозвиток майбутнього фахівця на основі індивідуального творчого підходу, вільного вибору суб'єктної позиції, добровільного ухвалення життєвих цінностей та пріоритетів [1].

Стан вивченості проблеми. Основи теорії студентського самоврядування були закладені у 1920 році. Першими її дослідниками були Н. К. Крупська, А. С. Макаренко та інші педагоги. Головні принципи самоуправління відображені в «Тезах про самоврядування», у розробці яких брала участь Н. К. Крупська [4]. У цілому сьогодні існує значна кількість наукових праць, присвячених різним аспектам теорії та практики студентського самоврядування (Базилевич В. Д., Барашева Д. Є., Бегалієва Г. К., Бочарова О. А., Висловська Н. А., Буяльська Т. Б., Издебська, Коновалов А. Д., Соловей М. І., Демчук В. С., Степко М. Ф., Болнобаш Я. Я., Шинкарук В. Д., Левківський В. І., Тхоржевська Т. Д., Цибульська О. А., Осипова Т. Ю., Бартенева І. О., Біла О. О., Чернишов А. С., Степашов Н. С., Димов Є. І., Яцків Т., Ванькович У., Романюк А., Гончар І., Філоненко І. та ін.), проте сучасні соціальні трансформації, які відбуваються в Україні, породжують велику кількість проблем у

функціонуванні системи студентського самоврядування [2; 3; 4]. Відтак вони потребують нових підходів до їх вирішення. Це стосується, зокрема, виявлення то обґрунтування пріоритетів державної політики розвитку студентського самоврядування, які повинні враховуватись при прийнятті рішень з вдосконалення його системи.

Праці вітчизняних і зарубіжних учених-дослідників з порівняльної педагогіки, загальної педагогіки та історії педагогіки містять наукові ідеї щодо витоків, становлення, розвитку та функціонування системи студентського самоврядування в Західній Європі та Україні; проблем модернізації вищих шкіл за допомогою студентського самоврядування; студентського самоврядування як фактору підготовки майбутнього викладача до виховної роботи; педагогічних умов взаємодії студентського самоуправління та наставництва в процесі підготовки майбутніх учителів; ролі студентського самоврядування у виховній роботі ВНЗ [3]; етапів організації студентського самоврядування у вищій школі (О. Л. Жук, Буяльська Т. Б., П'єр Макень, Ден Чілкот, М. Й. Рожков, Г. К. Бегалиєва, О. А. Бочарової, А. М. Овчарик, А. І. Калініченко та ін.).

Студентське самоврядування допомагає молодим людям не тільки адаптуватися до динамічних глобальних змін, але й об'єднуватись у просторі швидкоплинного часу. В умовах модернізації системи української освіти розвиток студентського самоврядування повинен відігравати важливу роль у вихованні і підготовці майбутніх фахівців. Саме студентство, що представляє авангард молоді, вносить істотний вклад у формування громадянського суспільства України шляхом реалізації власних ініціатив у рамках самоуправлінської діяльності. Робота в органах студентського самоврядування є одним з механізмів якісної підготовки майбутніх фахівців, який формує уміння приймати самостійні рішення, брати на себе відповідальність за результати роботи [2]. Це у свою чергу забезпечує реальну підготовку до життя, дає можливість постійного удосконалювання, виховує справжню самостійність і активність, сприяє ефективному розвитку професійної кар'єри, формуванню громадянської позиції й особистісних якостей. Розвиток у вищій школі студентського самоврядування – це складний процес, який у різних навчальних закладах проходить по-різному. Наявність же ефективного студентського самоврядування у

ВНЗ є показником утвердження там демократичних начал.

Результати досліджень та їх обговорення. Студентська організація НУБіП України була створена у 1994 році. Її діяльність спрямована на організацію і гуртування студентської молоді НУБіП України, захист прав та законних інтересів студентства, розвиток лідерських якостей, творчих здібностей шляхом організаційно-масової роботи та через діяльність клубів за інтересами (рис. 1). У структурі Студентської організації НУБіП України діють такі клуби за інтересами: туристичний клуб «Барс»; клуб менеджера; клуб знавців; екологічний клуб «Едельвейс»; Науковий клуб та Прес-клуб. Можна помітити, що за роки розвитку рада не лише виросла, тобто розширила й оновила свої лави, а децю розширила коло діяльності.

Туристичний клуб «Барс» – це найстарший клуб із півстолітньою історією, який відкриває для молоді широкі можливості із освоєння основ пішохідного туризму, альпінізму та спелеології, дає змогу студентам відвідати мальовничі, історичні куточки України та світу, побачити велич вершин Криму, Карпат та Кавказу.

Клуб менеджера – один із наймолодших клубів, який заснований на факультеті аграрного менеджменту. Діяльність клубу полягає у проведенні: зустрічей, лекцій, тематичних занять, основна мета яких – розвиток логічного, аналітичного мислення студентів; ділових ігор та ситуацій – «Міркуємо творчо»; зустрічей зі студентами інших університетів.

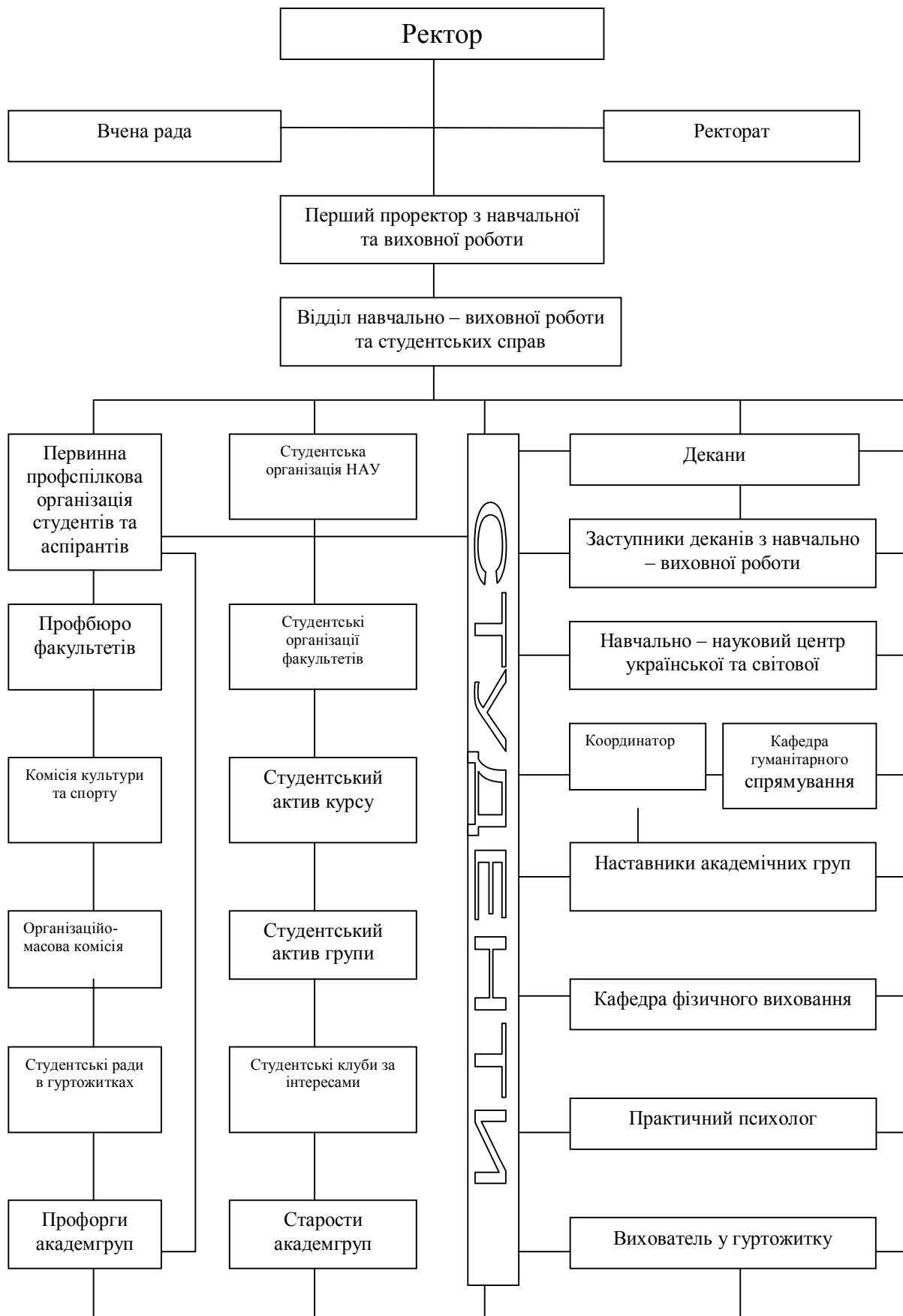
Клуб знавців має свою десятилітню історію та цікаві традиції. Актив клубу проводить Чемпіонати з інтелектуальної гри «Брейн-ринг» між збірними командами факультетів університету, бере участь у турнірах місцевого, регіонального та всеукраїнського масштабу.

Екологічний клуб «Едельвейс» заснований на факультеті екології і біотехнології. До основних напрямків діяльності екоклубу належить: формування екологічної свідомості студентів і школярів; проведення науково-практичних конференцій, засідань круглих столів; сприяння розвитку і популяризації екологічного туризму; здійснення практичних заходів з метою охорони природи; організація екологічного моніторингу та науково-аналітичної діяльності студентів і школярів.

Науковий клуб, метою якого є створення оптимальних умов для розвитку розумових здібностей студентів та молодіжних наукових досліджень.

Питання педагогіки

Система студентського самоврядування НУБіП України

Питання педагогіки

Найвищим органом студентського самоврядування – *Студентської організації НУБіП України* є Загальні збори студентів, які збираються щонайменше один раз на рік і вирішують питання, які турбують не лише більшість студентів, а і окремих осіб. Таким чином і відбувається перше зацікавлення та залучення нових студентів до роботи студрад.

Студентська рада самоврядування НУБіП України складається з голів студради самоврядування та студради гуртожитку, а також їх заступників (рис.1).

Одним із традиційних заходів Студентської організації НУБіП України є інтелектуальний конкурс «Студент НУБіП України». Відповідальним за проведення цього конкурсу є науковий клуб та клуб знавців.

Прес-клуб, метою якого є забезпечення інформацією студентів про події в університеті, Україні та світі, створення умов для реалізації журналістського таланту зацікавлених студентів, основним надбанням якого є щомісячний випуск газети «Голосієво студентам».

Одним із найцікавіших і найяскравіших фестивалів, які були ініційовані і проведені Студентською організацією НУБіП України є фестиваль з брейк-дансу «Fresh-style». Команди НУБіП України та гості з багатьох міст України брали участь у захоплюючому шоу, даруючи глядачам видовище і захоплююче дійство.

Традиційним для університету став відкритий Чемпіонат серед ВНЗ Голосіївського району м. Києва з армрестлінгу. Вже кілька років поспіль Студентська організація НУБіП України проводить цей Чемпіонат.

Студентська організація НУБіП України налагодила співпрацю з органами студентського самоврядування вищих навчальних закладів країн Європи (Польщі, Німеччини, Литви) та Росії. Лідери Студентської організації НУБіП України проходили стажування по студентському самоврядуванню у аграрних вищих навчальних закладах Польщі. Представники організації активні учасники міжнародних студентських конференцій, семінарів, форумів.

Протягом багатьох років основним партнером Студентської організації у громадській роботі є Всеукраїнська молодіжна громадська організація «*Спілка молодих аграріїв України*». У контексті студентського самоврядування організація тісно співпрацює з *Об'єднаною радою* студентського самоврядування ВНЗ III-IV рівня акредитації АПК та *Всеукраїнською студентською радою* при МОН України.

Нами було проведено анкетування серед студентів академічних груп педагогічного факультету НУБіП України з проблем організації студентського самоврядування. Результати досліджень показали:

- не всі студенти схвально ставляться до роботи студентського самоврядування в університеті та на факультеті;
- тільки 45% опитаних брали участь у виборах до студради факультету (причина – студенти не були достатньо поінформовані про проведення виборів: дати, кількості студентів, процедури обрання тощо);
- 75% респондентів чекають покращання діяльності студради, більшої поінформованості, допомоги студентам, відстоювання їх прав, реалізації обіцяного, організації активного життя студентів за межами університету, покращання умов навчання;
- лише 45% студентів мають гарний шкільний досвід самоврядування, моделі якого можна було б запропонувати в університеті;
- 40% респондентів повністю задоволені висвітленням роботи органів студентського самоврядування на факультеті;
- 52% студентів хотіли б бачити лідерів студентської організації більш активними, 30% опитаних не мають пропозицій для покращання роботи органів студентського самоврядування на факультеті, 13% – взагалі утрималися;
- тільки 48% задоволені роботою студради;
- якість роботи студентської організації 47% респондентів оцінили як «позитивна», 53% запропонували свої ідеї покращання цієї роботи;

Питання педагогіки

- 30% респондентів вбачають можливий вплив студентських організацій факультетів на успішність студента, 43% – на організацію виховних заходів, 27% – на життя групи;

- 71% респондентів вплив старости академгрупи уможливають на змістовне життя групи, а 29% – на успішність студентів;

- ефективними методами впливу на студентів 20% опитаних вказали на критику зі сторони групи, 38% – на стягнення, оголошені студентською радою, а 42% – на індивідуальні бесіди;

- залежність впливу студентського самоврядування 77% вважають від відповідальності студентського активу курсу за свої рішення, 23% – від вимог кураторів;

- тягар відповідальності члена організації студентського самоврядування не відчувають 37% студентів, 34% – «інколи мучать докори сумління», а 29% – не знають;

- почуття, які викликає членство в студентській організації: 15% – байдужість, 26% – задоволення, 45% – відповідальність, 14% – ніякі;

- 20% респондентів «постійно» вважають себе відповідальними за цікаве життя у групі та факультеті, 70% – під тиском куратора, 10% – лише коли проводяться виховні заходи.

Отримавши такі досить невтішні результати ми підсумували, що насправді студенти погано поінформовані про діяльність студентської організації університету та власного факультету. Самі студенти не допомагають лідерам в пошуків їх діяльності, зауважуючи, що мають дуже мало часу для цього, але бажають покращання. Імовірніше за все, причину такого стану справ треба шукати не в загальному песимізмі, соціальній апатії та зневірі студентства, а в недостатній поінформованості, як про діяльність органів студентського самоврядування, так і про свої права та можливості у стосунках з адміністрацією. Пасивність студентства породжена «інформаційною порожнечою» про органи студентського самоврядування.

Брак поінформованості спричинив і наступну характерну тенденцію у сприйнятті студентами органів

студентського самоврядування: тенденцію до низького рівня довіри та низького авторитету лідерів органів студентського самоврядування. І вина в цьому не тільки студентів, а й представників студентського самоврядування.

Результати дослідження стану функціонування студентського самоврядування в НУБіП України, дали змогу виявити такі проблеми: 1) певна безсистемність у роботі студентської організації на рівні факультетів; 2) пропагандою здорового способу життя в основному вважають активну участь студентів у спортивних заходах; 3) діяльність органів студентського самоврядування активізується в проведенні пошуково-інтелектуальних змагань, культурно-розважальних і спортивно-оздоровчих заходів. Але в той же час огріхами в діяльності студентської організації залишаються навчально-виховний та науково-пізнавальний сектори; 4) співпрацю студентського самоврядування з деканатами та кафедрами з питань управління навчально-виховним процесом не можна вважати досить ефективною, проте самі реалії не надають можливості зробити її більш дієвою. Деканати проявляють зацікавленість і роблять все від них залежне для пошуку ініціативних студентів і залучення їх до активної громадської роботи, для забезпечення узгодженості в планах роботи факультетів і студентських рад. Однак дослідження показує, що студенти хочуть мати, окрім моральної підтримки, ще й достатню матеріальну підтримку: матеріальне заохочення активістів, засоби для відкриття нових проектів, матеріальне забезпечення проведення заходів тощо.

На основі результатів нашого дослідження ми стверджуємо, що лише комплексний і системний підхід до спільних проблем функціонування студентського самоврядування зможе сприяти об'єднанню студентів у громаду, здатну ефективно управляти своїм життям, захищати свої права й інтереси, брати участь у процесі прийняття рішень.

Висновки

1. Для ефективної участі студентів у роботі Студентської організації НУБіП

Питання педагогіки

України необхідно підвищувати рейтинг студентів за участь у громадській діяльності, участь у конференціях, конкурсах тощо.

2. Проводити широку роз'яснювальну роботу у формі бесід та консультацій із студентським активом.

3. Розширювати економічні можливості самоврядування, які не настільки широкі та недостатньо врегульовані на законодавчому рівні. Це забезпечить самостійність вирішення багатьох освітянських завдань.

4. Звернути увагу на проблеми, що гальмують удосконалення процесів студентського самоврядування. Подолати безсистемність у роботі студентської організації на рівні факультетів.

5. Залучати основну масу студентства до розробки оптимального змісту, форм і методів організації самоврядування у НУБіП України.

6. Домагатися збільшення відсоткової кількості студентів у радах університету, що призведе до поширення впливу студентської організації на рівні університету.

7. Залучати студентів на загальнодержавному рівні до розробки законопроектів, які стосуються нормативно-правового врегулювання діяльності студентського самоврядування.

8. Проводити методичні, інформаційні компанії з пропаганди ідей студентського самоврядування на рівні університету.

9. Домагатися широких повноважень для реальної співпраці всіх ланок суспільства: голови Верховної Ради, адміністрації НУБіП України, органів студентського самоврядування та самих студентів.

Література

1. Вища освіта України і Болонський процес. [навчальний посібник] // За ред. В. Г. Кременя. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. – 383 с.

2. Ковальчук Т. І. Історико-ретроспективний аналіз участі молоді у процесах прийняття рішень. / Ковальчук Т. І. [Методичні матеріали для студентів та педагогічних працівників]. – К.: НУБіП України, 2008. – 58 с.

3. Осипова Т. Ю. Виховна робота зі студентською молоддю: [навч. посіб.] / Осипова Т. Ю., Бартенєва І. О., Біла О. О. та ін. / За заг. Ред. Т. Ю. Осипової. – Одеса: Фенікс, 2006. – С. 241 - 245

4. Студенческое самоуправление: социально – психологические аспекты / А. С. Чернышев, Н. С. Степашов, Е. И. Дымов и др. – Воронеж: Изд-во ВГУ, 1990. – С. 5-9.

5. Яцків Т. Студентське самоврядування в Україні – «показуха» для Болонського процесу? / Яцків Т. // Львівська газета. – 2005. – № 177 (743).